

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/309430975>

21 YEARS OF MONITORING OF THE MIGRATION OF RAPTORS OVER THE AREA OF KYTHERA

Poster · October 2016

DOI: 10.13140/RG.2.2.17797.96488

CITATIONS

0

READS

109

2 authors:

Theodoros Kominos

Aristotle University of Thessaloniki

44 PUBLICATIONS 119 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Antonia Galanaki

Aristotle University of Thessaloniki

43 PUBLICATIONS 74 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

The Golden Jackal (*Canis aureus*) in Greece [View project](#)

PHODOPE PROJECT Application of ground-based optical and acoustic sensors and use of information technology for the monitoring of fauna (Large Carnivores & Herbivores) and human activities in protected areas of Greece [View project](#)

21 ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΚΥΘΗΡΩΝ

Κομινός Θ¹, Γαλανάκη Α¹
¹ Ομάδα Μελέτης Αρπακτικών της Ελλάδας, tkominos@hotmail.com

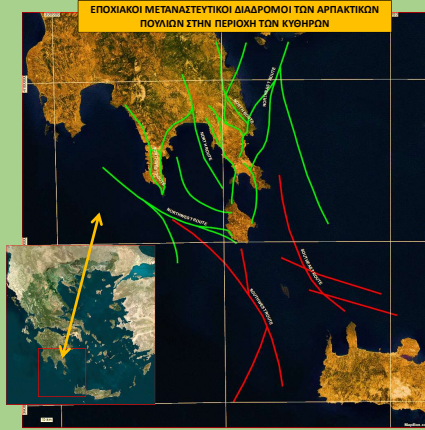

Εκτός από τους δυο μεγάλους μεταναστευτικούς διαδρόμους της Μεσογείου που ακολουθούν τα μεγάλα αρπακτικά πουλιά κατά τη διάρκεια των 2 μεταναστευτικών περιόδων, δηλαδή τα στενά του Βοσπόρου στην ανατολική Μεσόγειο και τα στενά του Γιβραλτάρ στη δυτική, ένας μεγάλος αριθμός πουλιών -από τα μεσαίου μεγέθους αρπακτικά, αλλά και από τα μικρότερα- ακολουθούν και άλλους μεταναστευτικούς διαδρόμους.

Η γεωγραφική θέση των Κυθήρων (στο νοτιότερο άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου) αποτελούν μια πολύ σημαντική «μεταναστευτική στενωπή» (bottleneck) στη κεντροανατολική Μεσόγειο για εκατομμύρια πουλιά που πραγματοποιούν την ετήσια μετακίνησή τους, τους ανοιξιάτικους μήνες από τους χώρους ξεχειμωνιάσματος στην Αφρική ή την Ήπειρο προς την Ευρασία και αντίστροφα τους φθινοπωρινούς.

Οι πρώτες παρατηρήσεις στην περιοχή των Κυθήρων, που έδειξαν την σημαντικότητα του χώρου ως προς την μετανάστευση των αρπακτικών πουλιών και στις δύο μεταναστευτικές περιόδους, έγιναν στις αρχές της δεκαετίας του '90.

Μέχρι στιγμής, στα Κύθηρα έχουν καταγραφεί 35 είδη αρπακτικών πουλιών στις δυο μεταναστευτικές περιόδους, από τα 45 είδη που έχουν καταγραφεί στον ελληνικό χώρο. Ο συνολικός αριθμός των αρπακτικών πουλιών που έχουν καταγραφεί τα 21 χρόνια της παρακολούθησης της μετανάστευσης στην περιοχή ανέρχεται στα 286.595 άτομα. Κατά την ανοιξιάτικη μετανάστευση έχουν καταμετρηθεί 94.141 αρπακτικά πουλιά, και κατά την φθινοπωρινή 192.454. Τα πιο κοινά είδη και στις δύο περιόδους είναι ο Κалаμάκιρκος *Circus aeruginosus* και ο Σφηκιάρης *Pernis ptilorhynchus*.

Περίοδος και Περιοχή Καταμέτρησης

Το χρονικό διάστημα που γίνεται οι μετρήσεις είναι από τέλος Μαρτίου έως μέσα Μαΐου στην ανοιξιάτικη μετανάστευση και από τέλος Αυγούστου έως μέσα Οκτωβρίου στη φθινοπωρινή. Κατά τη διάρκεια των δυο παραπάνω περιόδων, μετρήσεις γίνονται συνολικά 38-70 (57,5 μ.ο.) ημέρες την άνοιξη και 40-70 (58 μ.ο.) ημέρες το φθινόπωρο.

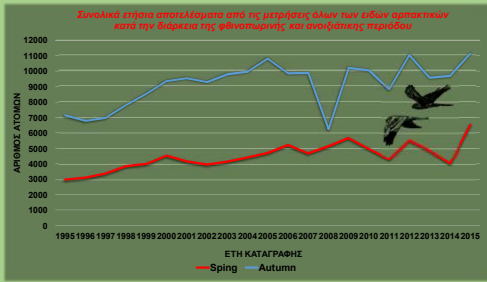
Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται για τη συλλογή στοιχείων είναι ακριβώς η ίδια που ακολουθείται και σε όλα τα άλλα σημεία παρατήρησης/καταγραφής αρπακτικών στον κόσμο, και είναι η παρακάτω:

Οι παρατηρήσεις γίνονται με τηλεσκόπιο 20Χ60 και κιάλια 10Χ40. Η ημερήσια συλλογή στοιχείων γίνεται με την παραμονή στο πεδίο 8-11 ώρες (8.00-12.30πμ και 4.00-8.30πμ). Το χρονικό διάστημα καθορίζεται με βάση τη διάρκεια της ημέρας κάθε εποχή.

Αρκετές φορές, όταν υπάρχει μεγάλη και συνεχόμενη μετακίνηση πουλιών το μεσημέρι, η καταγραφή των αρπακτικών συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας.

ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ
 ΑΝΟΙΞΗ = ΚΟΚΚΙΝΑ ΣΗΜΕΙΑ
 ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ = ΠΡΑΣΙΝΑ ΣΗΜΕΙΑ

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
ΑΝΟΙΞΗ	2985	3100	3380	3857	3985	4525	4163	3954	4138	4415	4692	5224	4682	5142	5667	4975	4305	5542	4857	4025	6528	94141	Total
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ	7137	6780	6975	7800	8523	9358	9546	9300	9802	9963	10816	9864	9877	6245	10216	10036	8813	11025	9568	9685	11125	192454	Total
																						16181	Unidentified Indiv.
																						18287	Unidentified Indiv.

Η Ανοιξιάτικη μετανάστευση των αρπακτικών πουλιών

Η ανοιξιάτικη μετανάστευση στα Κύθηρα ξεκινά από το τελευταίο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου και διαρκεί μέχρι και τα τέλη Μαΐου, ενώ μεμονωμένα άτομα που δεν βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία έχουν παρατηρηθεί μέχρι και μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Ιουνίου να μετακινούνται από την περιοχή. Ορισμένα είδη, όπως ο Στεπόκιρκος, το Κίρκινεζι, ο Τσίφνης, ο Ασπρόπαρης, κ.α., έχουν ξεκινήσει τη μετανάστευσή τους από τους χώρους ξεχειμωνιάσματος στην Αφρική από πολύ νωρίς, γι' αυτό και παρατηρούνται να περνούν από τα Κύθηρα από τα μέσα Μαρτίου. Μέχρι και τέλος Μαρτίου με μέσα Απριλίου, ο αριθμός των ειδών όπως και οι αριθμοί των πουλιών που περνούν από το νησί αυξάνει, με κορύφωση το διάστημα 25 Απριλίου με 5 Μαΐου, που καταγράφονται και τα υψηλότερα νούμερα πουλιών που μεταναστεύουν.

Εκτός από τον Σφηκιάρη και το Μαυροκίρκινο που μεταναστεύουν σε κοπάδια, όλα τα άλλα είδη αρπακτικών παρατηρούνται να μεταναστεύουν μεμονωμένα ή σε μικρές ομάδες 3-5 ατόμων. Ο Τσίφνης, το φθινόπωρο παρατηρείται να μεταναστεύει σχεδόν πάντα σε κοπάδια μαζί με άλλα είδη, ενώ την άνοιξη έχουν καταγραφεί μόνο μεμονωμένα άτομα, το ίδιο συμβαίνει και με την Αετογερακίνα. Ακόμα, η παρουσία τους στο νησί έχει μεγαλύτερη διάρκεια, κάτι που ισχύει και για τα άλλα είδη πουλιών και ίσως να οφείλεται στο μεγάλη διάρκεια ταξίδι πάνω από την έρμη και τη θάλασσα, όπου δεν τους δίνουν η δυνατότητα για τροφή και ξεκούραση.

Η Φθινοπωρινή μετανάστευση των αρπακτικών πουλιών

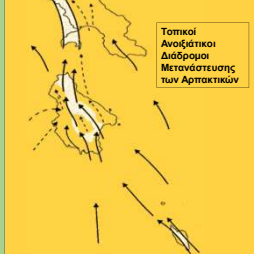
Αν και από τα μέσα Αυγούστου έχουν αρχίσει να παρατηρούνται μεμονωμένα άτομα Φιδαιτών, Σφηκιάρηδων και Τσίφνης, τα μεγάλα κοπάδια των αρπακτικών αρχίζουν να περνούν από τα Κύθηρα από τις 20 του Αυγούστου και μετά. Τα αρπακτικά παρατηρείται ότι μεταναστεύουν πάνω από το νησί, ως επί το πλείστον, από τις 10.00 το πρωί έως τις 18.00 το απόγευμα. Σε μερικά κοπάδια παρατηρούνται Τσίφνης, Σφηκιάρηδες, Γερακίνες, Αετογερακίνες και ορισμένες φορές παρατηρούνται μέσα στο κοπάδι και Κалаμάκιρκοι όταν πρωτοπαίνουν στο νησί, ενώ στη συνέχεια ακολουθούν δική τους πορεία.

Σε μεγάλα κοπάδια μεταναστεύουν και τα είδη από την οικογένεια των *Circus* sp., τα οποία πετώντας ψηλά εκμεταλλεύονται τον καιρό και περνούν αυθιμερόν από το νησί. Όταν μεταναστεύουν χαμηλά απλώνονται σε όλο το νησί και το περνούν μεμονωμένα το καθένα. Το κύριο πέρασμα των κίρκων πραγματοποιείται μετά τις 10 Σεπτεμβρίου. Τα πιο κοινά είδη κίρκων είναι ο Κалаμάκιρκος και ο Λιβαδοκίρκος. Από παρατηρήσεις που έγιναν στα Αντικύθηρα και στα Κύθηρα, οι κίρκοι κατά τη μετανάστευσή τους πάνω από την θάλασσα πετούσαν σε διάφορα ύψη από 1-3μ. πάνω από τη θάλασσα έως και 800μ., όταν πενούσαν από την Πελοπόννησο προς τα Κύθηρα ή από τα Κύθηρα προς τα Αντικύθηρα.

Τα αρπακτικά πουλιά μόλις μπουν στο νησί από τη θάλασσα αρχίζουν να γυροπετούν και όταν φτάσουν σε ένα ύψος 40-100μ. πάνω από το έδαφος, κατευθύνονται ανεμοποτώντας ή γυροπετώντας προς το εσωτερικό του. Άλλες φορές, αφού μπουν στο εσωτερικό του νησιού σε χαμηλό ύψος, σιγά-σιγά, γυροπετώντας, ανεβαίνουν ψηλότερα, γύρω στα 800-1000μ. και από εκεί με αερογλίστρημα ή ελαφρό πέταγμα κατευθύνονται προς τα νότια.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ

